

وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ لَجَعَلَ النَّاسَ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَا يَزَالُونَ
 مُخْتَلِفِينَ ۖ إِلَّا مَن رَّحِمَ رَبُّكَ وَلِذَلِكَ خَلَقَهُمْ وَتَمَّتْ كَلِمَةُ
 رَبِّكَ لَا مَلَكَنَ جَهَنَّمَ مِنَ الْجِنَّةِ وَالنَّاسِ أَجْمَعِينَ ۖ وَكَأَلَّا
 نَقُصُّ عَلَيْكَ مِن أَنبَاءِ الرُّسُلِ مَا نُثَبِّتُ بِهِ فُؤَادَكَ وَجَاءَكَ
 فِي هَذِهِ الْحَقُّ وَمَوْعِظَةٌ وَذِكْرَىٰ لِلْمُؤْمِنِينَ ۖ وَقُلْ لِلَّذِينَ
 لَا يُؤْمِنُونَ أَعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَانَتِكُمْ إِنَّا عَامِلُونَ ۖ وَانْتَظِرُوا إِنَّا
 مُنْتَظِرُونَ ۖ وَلِلَّهِ غَيْبُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَيْهِ يُرْجَعُ الْأَمْرُ
 كُلُّهُ فَاعْبُدْهُ وَتَوَكَّلْ عَلَيْهِ ۚ وَمَا رَبُّكَ بِغَافِلٍ عَمَّا تَعْمَلُونَ ۖ

۱۲ سُوْرَةُ يُوسُفَ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الرَّتِلْكَ آيَاتُ الْكِتَابِ الْمُبِينِ ۖ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۖ نَحْنُ نَقُصُّ عَلَيْكَ أَحْسَنَ الْقَصَصِ
 بِمَا أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ هَذَا الْقُرْآنَ وَإِنْ كُنْتَ مِنْ قَبْلِهِ لَمِنَ
 الْغَافِلِينَ ۖ إِذْ قَالَ يُوسُفُ لِأَبِيهِ يَا أَبَتِ إِنِّي رَأَيْتُ أَحَدَ
 عَشَرَ كَوْكَبًا وَالشَّمْسَ وَالْقَمَرَ رَأَيْتُهُمْ لِي سَاجِدِينَ ۖ

118. Zaten Rabbin isteseydi, tüm insanlığı tek bir ümmet yapardı. Bu yüzden insanlar farklı farklı inançları benimsiyorlar. 10/99, 13/31, 3/103, 6/159, 30/32

119. Yalnız Rabbinin vahyine uyanlar bunun dışında. Zaten tüm insanları bu rahmete nail olmaları için yarattı. Vahye sırt çeviren görünür ve görünmez iradeli varlıklarla cehennemi tıka basa dolduracağım sözü gerçekleşmiş oldu. 7/179, 32/13

120. Bizim sana aktardığımız elçilerin bazı haberlerinden her biri senin yüreğini perçinlememiz içindir. Bu konuda sana hem hak/gerçek, hem de müminler için bir öğüt ve hatırlatma gelmiştir. 7/101, 9/70, 20/99

121. İman etmeyenlere de deki:

– Siz kendinize yakışanı yapın biz de bize yakışanı yapacağız. 6/125, 7/146,

122. Ve bekleyin bakalım, zaten biz de bekliyoruz. 6/158, 9/24, 51/14

123. Göklere ve yerde bilinmeyen ne varsa hepsi Allah'ın bilgisindedir. Sonunda her iş döner dolaşır Allah'ın dediğine varır öyleyse sen sadece ona kulluk et ve sadece ona dayanıp güven. Zira senin Rabbin onların yaptıklarına asla duysız değildir. 3/180, 58/6, 67/29

12. YUSUF SURESİ

Kur'an okuyacağın zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. 16/98
 Rahmeti sonsuz merhameti sınırsız Allah'ın adıyla.

1. Elif, Lâ, Râ. Bunlar, mesajı açık ve anlaşılır kitabın ayetleridir. 15/1

2. Biz bunu, aklınızı kullanasınız diye Arapça (anlaşılır) bir dille indirdik. 19/97, 21/10, 41/44

3. Biz bu Kur'an'ı sana vahyederek, kıssaların en güzelini sana aktarıyoruz. Hâlbuki sen, bu vahyiden önce bunlardan habersizdin. 11/120, 14/9, 28/3

4. Yusuf, babasına şöyle demişti; "Babacığım, ben rüyamda on bir yıldız, güneş ve ayın önümde secde ettiklerini gördüm." 12/100-101

قَالَ يَا بُنَيَّ لَا تَقْصُصْ رُؤْيَاكَ عَلَىٰ إِخْوَتِكَ فَيَكِيدُوا لَكَ كَيْدًا ۚ إِنَّ الشَّيْطَانَ لِلْإِنْسَانِ عَدُوٌّ مُّبِينٌ ﴿٥﴾ وَكَذَلِكَ يَجْتَبِيكَ رَبُّكَ وَيُعَلِّمُكَ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَيُتِمُّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَعَلَىٰ آلِ يَعْقُوبَ كَمَا أَتَمَّهَا عَلَىٰ أَبَوَيْكَ مِن قَبْلُ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ ۚ إِنَّ رَبَّكَ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٦﴾ لَقَدْ كَانَ فِي يُوسُفَ وَإِخْوَتِهِ آيَاتٍ لِّلسَّائِلِينَ ﴿٧﴾ إِذْ قَالُوا لَيُوسُفُ وَأَخُوهُ أَحَبُّ إِلَيْنَا أَيْنَمَا مَنَا وَتَحْنُ عَصْبُهُ ۚ إِنَّ آبَانَا لَفِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٨﴾ أَقْتُلُوا يُوسُفَ أَوْ اطْرَحُوهُ أَرْضًا يَخْلُ لَكُمْ وَجْهُ أَبِيكُمْ وَتَكُونُوا مِن بَعْدِهِ قَوْمًا صَالِحِينَ ﴿٩﴾ قَالَ قَائِلٌ مِّنْهُمْ لَا تَقْتُلُوا يُوسُفَ وَأَلْقُوهُ فِي غَيَابَتِ الْجُبِّ يَلْتَقِطُهُ بَعْضُ السَّيَّارَةِ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ ﴿١٠﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا مَا لَكَ لَا تَأْمَنَّا عَلَىٰ يُوسُفَ وَإِنَّا لَهُ لَنَاصِحُونَ ﴿١١﴾ أَرْسَلْهُ مَعَا غَدًا يَرْتَعْ وَيَلْعَبُ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿١٢﴾ قَالَ إِنِّي لَيَحْزُنُنِي أَنَّ تَذْهَبُوا بِهِ وَأَخَافُ أَنْ يَأْكُلَهُ الذِّئْبُ وَأَنْتُمْ عَنْهُ غَافِلُونَ ﴿١٣﴾ قَالُوا لَئِنْ أَكَلَهُ الذِّئْبُ وَتَحْنُ عَصْبُهُ ۚ إِنَّا إِذَا لَخَاسِرُونَ ﴿١٤﴾

5. Yakup, "Yavrucuğum, rüyanı sakın kardeşlerine anlatma, olur ki kıskançlıkla sana bir kötülük yapmaya kalkışsınlar. Çünkü şeytan insan için apaçık bir düşmandır. 2/168, 36/60...64

6. "Anlaşıyor ki Rabbin seni seçecek ve sana rüyaları/olayların gerçek mahiyetlerini kavramayı öğretecek. Tıpkı önceden ataların İbrahim ve İshak'a nimet verdiği gibi sana ve Yakup ailesine de nimetini tamamlayacak. Kuşkusuz Rabbin, her şeyi bilendir ve her şeyi yerli yerince yapandır." 12/101

7. Andolsun ki, Yusuf ve kardeşlerinin kıssasında, öğrenmek isteyenler için nice ibretler vardır. 18/54, 39/27

8. Hani bir zamanlar kardeşleri: "Biz sayıca kalabalık olduğumuz halde niçin Yusuf ve kardeşi babamızın gözünde bizden daha kıymetli? Doğrusu babamız yanlış bir tutum içinde." demişlerdi. 2/249, 9/25

9. "Yusuf'u öldürün veya onu ıssız bir yere atıp bırakın ki, babanızın sevgi ve ilgisi size kalsın. Ondan sonra da mutlu mesut yaşar gidersiniz." 12/64

10. İçlerinden bir diğeri; "Yusuf'u öldürmeyin, eğer illa da yaparsanız onu bir kuyunun derinliklerine bırakın; böylece kervanlardan biri alıp götürsün." dedi.

11. Babalarına gelerek: "Ey Babamız, sana ne oldu ki Yusuf konusunda bize hiç güvenmiyorsun? Hâl-buki biz, onun hep iyiliğini istiyoruz."

12. "Yarın onu bizimle beraber gönder, doyasıya gezsin, oynasın. Biz onu gözümüz gibi koruruz." dediler.

13. Babaları onlara: "Onu alıp götürmeniz, beni kaygılandırır. Korkarım ki dalgın olduğunuz bir anda onu kurt kapar götürür." dedi.

14. Onlar da: "Biz bu kadar kalabalık bir topluluk iken eğer onu kurt yerse, yazıklar olsun bize." dediler.

فَلَمَّا ذَهَبُوا بِهِ وَاجْتَمَعُوا أَن يُجْعَلُوهُ فِي غِيَابَتِ الْجُبِّ
 وَأَوْحَيْنَا إِلَيْهِ لَتُنَبِّئَنَّهُمْ بِأَمْرِهِمْ هَذَا وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٥﴾
 وَجَاءَ آبَاؤُهُمْ عِشَاءً يَبْكُونَ ﴿١٦﴾ قَالُوا يَا أَبَانَا إِنَّا ذَهَبْنَا
 نَسْتَبِيقُ وَتَرَكْنَا يُوسُفَ عِنْدَ مَتَاعِنَا فَأَكَلَهُ الذِّئْبُ وَمَا
 أَنْتَ بِمُؤْمِنٍ لَّنَا وَلَوْ كُنَّا صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ وَجَاءُ عَلَى قَمِيصِهِ
 بِدَمٍ كَذِبٍ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمُ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ
 جَمِيلٌ وَاللَّهُ الْمُسْتَعَانُ عَلَى مَا تَصِفُونَ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ
 سَيَّارَةٌ فَأَرْسَلُوا وَارِدَهُمْ فَأَدْلَى دَلْوَهُ قَالَ يَا بُشْرَى هَذَا
 غُلَامٌ وَأَسَرُّهُ بِضَاعَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ بِمَا يَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ وَشَرَوْهُ
 بِثَمَنٍ بَخْسٍ دَرَاهِمَ مَعْدُودَةٍ وَكَانُوا فِيهِ مِنَ الزَّاهِدِينَ ﴿٢٠﴾
 وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِمَرْأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوِيَهُ عَسَى
 أَن يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي
 الْأَرْضِ وَلِنُعَلِّمَهُ مِن تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى
 أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٢١﴾ وَلَمَّا بَلَغَ أَشُدَّهُ
 آتَيْنَاهُ حُكْمًا وَعِلْمًا وَكَذَلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ ﴿٢٢﴾

15. Yusuf'u alıp götürdüler ve onu bir kuyuya bırakma hususunda fikir birliğine vardıklarında; biz de Yusuf'a "Şimdi onlar bunun farkında değil ama günü geldiğinde sen onlara bu yaptıklarını bir bir haber vereceksin" diye vahyettik. 12/89-90

16. Ve akşam olunca, ağlaşıp babalarına geldiler.

17. "Ey Babamız! İnan ki biz aramızda yarış yapmak için biraz uzaklaşmış ve Yusuf'u eşyalarımızın yanına bırakmıştık. O sırada kurt onu kapıp yemiştir! Şimdi biz ne kadar doğru söylersek söyleyelim, sen yine de bize inanmayacaksın!" dediler.

18. Ve üzerine sahte bir kan sürülmüş olan Yusuf'un gömleğini getirdiler. Babaları: "Hayır, kıskançlık duygularınız sizi bu işi yapmaya sürüklemiştir. Bana da güzel bir şekilde sabretmek düşer.

Anlattığınız konular hakkında, kendisinden yardım istenecek tek makam Allah'tır." dedi. 1/4, 2/155

19. Ve bir kervan geldi. Sucularını kuyuya gönderdiler. Sucu kovasını kuyuya saldı; "Hey müjde, bu bir erkek çocuğu!" dedi. Onu satmak için gizlediler. Allah ise ne yapacaklarını çok iyi biliyordu. 13/9-10, 67/13

20. Sonunda onu düşük bir değere, birkaç dirheme sattılar. Zira ondan kurtulmak için kâr amacı gütmemişlerdi.

21. Mısır'da Yusuf'u satın alan kimse, karısına dedi ki; "Ona iyi bak; belki bize faydası dokunur ya da onu evlat ediniz." Böylece biz Yusuf'u oraya yerleştirdik. O'na rüyaların ve olayların yorumunu öğrettik. Allah takdir ettiği her işi gerçekleştirir, fakat insanların çoğu bunu bilmez. 28/8-9

22. Artık olgunluk çağına ulaşınca, ona doğru karar verme yeteneği ve ilim verdik. İşte biz, iyileri böyle ödüllendiririz. 11/114, 55/60

وَرَأَوْتُهُ الْبَتَىٰ هُوَ فِي بَيْتِهَا عَنْ نَفْسِهِ وَغَلَّقَتِ الْأَبْوَابَ
وَقَالَتْ هَيْتَ لَكَ قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ إِنَّهُ رَبِّي أَحْسَنَ مَثْوَايَ
إِنَّهُ لَا يَفْلِحُ الظَّالِمُونَ ﴿٢٣﴾ وَلَقَدْ هَمَّتْ بِهِ وَهَمَّ بِهَا لَوْلَا
أَنْ رَأَىٰ بُرْهَانَ رَبِّهِ كَذَلِكَ لِنَصْرِفَ عَنْهُ السُّوءَ وَالْفَحْشَاءَ
إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُخْلَصِينَ ﴿٢٤﴾ وَاسْتَبَقَا الْبَابَ وَقَدَّتْ
قَمِيصَهُ مِنْ دُبُرٍ وَأَلْفَيَا سَيِّدَهَا لَدَا الْبَابِ قَالَتْ مَا
جَزَاءُ مَنْ أَرَادَ بِأَهْلِكَ سُوءًا إِلَّا أَنْ يُسْجَنَ أَوْ عَذَابٌ
أَلِيمٌ ﴿٢٥﴾ قَالَ هِيَ رَأَوْتَنِي عَنْ نَفْسِي وَشَهِدَ شَاهِدٌ
مِنْ أَهْلِهَا إِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ قُبُلٍ فَصَدَقَتْ وَهُوَ مِنَ
الْكَاذِبِينَ ﴿٢٦﴾ وَإِنْ كَانَ قَمِيصُهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ فَكَذَبَتْ وَهُوَ
مِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٢٧﴾ فَلَمَّا رَأَىٰ قَمِيصَهُ قُدَّ مِنْ دُبُرٍ قَالَ إِنَّهُ
مِنْ كَيِّدُكُمْ إِنْ كُنْتُمْ عَظِيمٌ ﴿٢٨﴾ يُوسُفُ أَعْرِضْ عَنْ
هَذَا وَاسْتَغْفِرِي لِذَنْبِكِ إِنَّكِ كُنْتِ مِنَ الْخَاطِئِينَ ﴿٢٩﴾
وَقَالَ نِسْوَةٌ فِي الْمَدِينَةِ امْرَأَتُ الْعَزِيزِ تُرَاوِدُ فَتَاهَا عَنْ
نَفْسِهِ قَدْ شَغَفَهَا حُبًّا إِنَّا لَنَرِيهَا فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ ﴿٣٠﴾

23. Derken evinde barındığı evin hanımı, Yusuf'a karşı şiddetli bir arzu duyup murad almak istedi ve kapıları sıkı sıkı kapadı: "Haydi, gelsene!" dedi. Yusuf: "Böyle bir şey yapmaktan Allah'a sığınırım, çünkü kocan benim efendim velinimetimdir. Bana iyi bir konum kazandırdı. Şu bir gerçek ki, kendisine güvenenlere ihanet edenler asla umduklarına ulaşamazlar." 12/51-52, 7/200, 16/98, 18/27, 40/27

24. Doğrusu kadın, onunla olmayı aklına koymuştu. Eğer Rabbi bu işin çirkinliğini ona ilham ederek göstermeseydi, Yusuf 'da ona uyacaktı. Biz, onu kötülük ve çirkin işlerden uzak tutmak için bu işareti gösterdik. Çünkü o, bizim çok samimi kullarımızdandı. 13/11, 58/22

25. İkisi birden kapıya doğru koştular, bu sırada kadın Yusuf'a yetişti ve gömleğini arkadan yırttı. Tam o anda kapıda kadının kocasıyla karşılaştılar. Kadın hemen "Senin karına göz diken birisinin cezası zindana atılmak ya da şiddetli bir şekilde cezalandırılmaktan başka ne olmalı?" dedi. 24/2

26. Yusuf: "Asıl o beni baştan çıkarmak istedi." dedi. Kadının ailesinden bir bilirkşi: "Eğer, Yusuf'un

gömleği önden yırtılmışsa kadın doğru söylüyor, Yusuf ise yalan söylemektedir." 4/58

27. "Eğer Yusuf'un gömleği arkadan yırtılmışsa kadın yalan söylüyor, Yusuf ise doğru söylemektedir." dedi.

28. Kocası gömleğin arkadan yırtılmış olduğunu görünce kadına dönerek; "Bu siz kadınların kurduğu tuzaklardan biridir, zira siz kadınların tuzakları pek yamandır." dedi. 8/30

29. "Ey Yusuf, bu olayı yaşanmamış say! Ey kadın, sende suçundan dolayı kocandan af dile. Çünkü yanlış yapan sensin." 24/10

30. Şehirde bazı kadınlar; "Azizin karısı, kölesinden murat almak istemiş, belli ki ona olan aşkı yüreğini yakmış, ona sırlıslıkla âşık olmuş. Biz onun iyice azıtmış olduğunu görüyoruz." dediler. 49/11-12

فَلَمَّا سَمِعَتْ بِمَكْرِهِنَّ أَرْسَلَتْ إِلَيْهِنَّ وَأَعْتَدَتْ لَهُنَّ مُتَكَعًا
وَأَتَتْ كُلَّ وَاحِدَةٍ مِّنْهُنَّ سِكِّينًا وَقَالَتِ اخْرُجْ عَلَيْهِنَّ فَلَمَّا
رَأَيْنَهُ أَكْبَرْنَهُ وَقَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ وَقُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا هَذَا بَشَرًا إِنْ
هَذَا إِلَّا مَلَكٌ كَرِيمٌ ﴿٣١﴾ قَالَتْ فَذَلِكُنَّ الَّذِي لُمْتُنَّنِي فِيهِ وَلَقَدْ
رَأَوْا دُثْنَهُ عَن نَّفْسِهِ فَاسْتَعْصَمُوا وَلَئِنْ لَّمْ يَفْعَلْ مَا امْرَأَهُ يُسْجِنَنَّ
وَلَيَكُونَنَّ مِنَ الصَّاعِرِينَ ﴿٣٢﴾ قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا
يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ وَإِلَّا تَصْرِفْ عَنِّي كَيْدَهُنَّ أَصْبُ إِلَيْهِنَّ وَأَكُنَّ
مِنَ الْجَاهِلِينَ ﴿٣٣﴾ فَاسْتَجَابَ لَهُ رَبُّهُ فَصَرَفَ عَنْهُ كَيْدَهُنَّ إِنَّهُ
هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴿٣٤﴾ ثُمَّ بَدَأَ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ مَا رَأَوُا الْآيَاتِ
لَيَسْجُنَنَّهُ حَتَّىٰ حِينٍ ﴿٣٥﴾ وَدَخَلَ مَعَهُ السِّجْنَ فَتَيَانٍ قَالَ
أَحَدُهُمَا إِنِّي أَرَانِي أَعْصِرُ خَمْرًا وَقَالَ الْآخَرُ إِنِّي أَرَانِي
أَحْمِلُ فَوْقَ رَأْسِي خُبْرًا تَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْهُ نَبَأُؤِيلَهُ إِنَّا
نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٣٦﴾ قَالَ لَا يَأْتِيكُمَا طَعَامٌ تُرْزَقَانِهِ إِلَّا
نَبَأُؤَكُمَا بِتَأْوِيلِهِ قَبْلَ أَنْ يَأْتِيَكُمَا ذَلِكُمَا مِمَّا عَلَّمَنِي رَبِّي إِنِّي
تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴿٣٧﴾

31. Azizin karısı, kadınların kendisi hakkındaki dedikodularını duyunca; onları evine davet etti ve onlara mükellef bir sofraya hazırladı. Ve her birinin eline bıçak verdi. O sırada Yusuf'a, "Çık onların yanına." dedi. Kadınlar onu görünce, onun güzelliğine hayran kalıp kendilerinden geçtiler, ellerini kestiler. Ve: "Aman Allah'ım! Bu bir insan olamaz olsa olsa harika bir melektir." dediler. 12/50

32. Azizin karısı, "İşte kendisinden dolayı beni kınadığınız genç bu. Evet, ben onu arzuladım ama o namuslu davranarak beni reddetti. Yeminle söylüyorum eğer benim isteğimi yerine getirmezse kesinlikle hapse atılacak ve orada sürüm sürüm sürünecek." dedi.

33. Yusuf: "Rabbim! Benim için zindan, bu kadınların bana teklif ettiği şeyi yapmaktan daha iyidir. Eğer beni onların tuzaklarından korumazsan, bel-

ki onlara meyler ve kendime hâkim olamayarak cahillerden biri olurum." dedi. 2/216

34. Rabbi, onun duasını kabul etti ve onu kadınların tuzaklarından korudu. Çünkü Allah işitir ve bilir. 3/159-160

35. Yusuf'un suçsuz olduğuna dair bütün delilleri gördükleri halde onu yine de bir süre için hapsedmeyi uygun gördüler.

36. Zindana onunla beraber iki genç daha girdi. Onlardan biri; "Ben rüyamda kendimi şaraplık üzüm sıkarken görüyorum." Dedi. Diğeri de; "Ben de rüyamda, başımın üstünde ekmek taşıdığımı ve o ekmeği kuşların yediğini görüyorum. Sen bizim rüyalarımızı yorumla. Çünkü biz, senin rüya yorumunu iyi yapan biri olduğunu düşünüyoruz." dedi. 12/101

37. Yusuf: "Size verilen günlük yiyeceğiniz önünüze gelmeden, ikizin de rüyasının altında yatan gerçeği haber vereceğim. Zira bu, Rabbimin bana öğrettiği şeylerdendir. Çünkü ben, Allah'a inanmayan ve ahireti de hesaba katmayan bir toplumun inanç sistemini terk ettim." 14/13

وَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَنْ نُشْرِكَ بِاللهِ مِنْ شَيْءٍ ذَلِكَ مِنْ فَضْلِ اللهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٣٨﴾ يَا صَاحِبِي السِّجْنِ ءَأَرْبَابُ مُتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ ﴿٣٩﴾ مَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِهِ إِلَّا أَسْمَاءَ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٠﴾ يَا صَاحِبِي السِّجْنِ أَمَّا أَحَدُكُمْ فَسَقَى رَبَّهُ حُمْرًا وَأَمَّا الْآخَرُ فَيُضْلَبُ فَتَأْكُلُ الطَّيْرُ مِنْ رَأْسِهِ قُضِيَ الْأَمْرُ الَّذِي فِيهِ تَسْتَفْتِيَانِ ﴿٤١﴾ وَقَالَ لِلَّذِي ظَنَّ أَنَّهُ نَاجٍ مِنْهُمَا ادْكُرْنِي عِنْدَ رَبِّكَ فَأَنْسِيهِ الشَّيْطَانُ ذِكْرَ رَبِّهِ فَلَبِثَ فِي السِّجْنِ بِضْعَ سِنِينَ ﴿٤٢﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ إِنِّي أَرَى سَبْعَ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعَ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ أَفْتُونِي فِي رُءْيَايَ إِنْ كُنْتُمْ لِلرُّءْيَا تَعْبُرُونَ ﴿٤٣﴾

38. “Ve atalarım İbrahim, İshak ve Yakub’un inanç sistemine uydum. Allah’a ait niteliği, herhangi birine yakıştırmak bize asla yakışmaz. İşte bu, tevhit inancı bize ve tüm insanlara Allah’ın bir lütfudur. Ne var ki insanların çoğu bu nimete şükretmezler.”

2/132-133

39. “Ey zindan arkadaşlarım! Ayrı ayrı bir sürü rablere inanmak mı; yoksa tek olan ve bütün varlıklar üzerinde otorite olan Allah’a inanmak mı hayırlıdır? 39/29

40. “Allah’ın berisinden kulluk ettiğiniz şeyler, sizin ve atalarınızın uydurduğu birtakım isimlerden başka bir şey değildir. Oysa Allah, bu konuda herhangi bir bilgi ve belge indirmemiştir. Zira hüküm yalnızca Allah’ındır. O ise, kendisinden başkasına kulluk edilmemesini emretmiştir. İşte doğru ve sağlam din budur; fakat insanların çoğu bu geçeği bilmiyorlar.” 3/151, 30/35, 98/5

41. “Ey zindan arkadaşlarım! (Rüyalarınızın yorumuna gelince) biriniz efendisine sarhoş eden içki sunmaya devam edecek, diğeri de asılacak ve başını kuşlar gagalayacak! Bana sorduğunuz rüyaların gerçekleşecek olan yorumu budur.”

42. Yusuf, o iki mahkûmdan kurtulacağını düşündüğü kimseye; “Efendinin yanında benden söz et.” dedi. Ama şeytan, efendisinin yanında ondan söz etmeyi ona unutturdu ve birkaç yıl daha zindan da kaldı! 6/68, 18/23-24

43. Ve bir gün kral şöyle dedi; “Ben rüyamda, yedi semiz inek gördüm. Bu yedi semiz ineği, yedi cılız inek yiyordu. Bir de yedi yeşil başak ve yedi kuru başak gördüm. Ey ileri gelenler, eğer rüya tabirini biliyorsanız bana bu rüyamı yorumlayın!” dedi.

فَالْوَا أَضْعَافُ أَحْلَامٍ وَمَا نَحْنُ بِتَأْوِيلِ الْأَحْلَامِ بِعَالَمِينَ ﴿٤٤﴾
 وَقَالَ الَّذِي نَجَا مِنْهُمَا وَادَّكَرَ بَعْدَ أُمَّةٍ أَنَا أُنَبِّئُكُمْ بِتَأْوِيلِهِ
 فَأَرْسَلُونِ ﴿٤٥﴾ يُوسُفُ أَيُّهَا الصِّدِّيقُ أَفْتِنَا فِي سَبْعِ بَقَرَاتٍ سِمَانٍ
 يَأْكُلُهُنَّ سَبْعُ عِجَافٍ وَسَبْعِ سُنبُلَاتٍ خُضْرٍ وَأُخَرَ يَابِسَاتٍ
 لَعَلِّي أَرْجِعُ إِلَى النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٤٦﴾ قَالَ تَزْرَعُونَ سَبْعَ
 سِنِينَ دَابًّا فَمَا حَصَدْتُمْ فَذَرُوهُ فِي سُنبُلِهِ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا
 تَأْكُلُونَ ﴿٤٧﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ سَبْعٌ شِدَادٌ يَأْكُلْنَ مَا
 قَدَّمْتُمْ لَهُنَّ إِلَّا قَلِيلًا مِمَّا تُحْصِنُونَ ﴿٤٨﴾ ثُمَّ يَأْتِي مِنْ بَعْدِ ذَلِكَ
 عَامٌ فِيهِ يُغَاثُ النَّاسُ وَفِيهِ يَعْصِرُونَ ﴿٤٩﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ انْتُوْنِي
 بِهِ فَلَمَّا جَاءَهُ الرَّسُولُ قَالَ ارْجِعْ إِلَى رَبِّكَ فَسْأَلْهُ مَا بَالُ
 النِّسْوَةِ الَّتِي قَطَّعْنَ أَيْدِيَهُنَّ إِنَّ رَبِّي بِكَيْدِهِنَّ عَلِيمٌ ﴿٥٠﴾ قَالَ مَا
 خَطْبُكُمْ إِذْ رَاوَدْتُنَّ يُوسُفَ عَنْ نَفْسِهِ قُلْنَ حَاشَ لِلَّهِ مَا عَلِمْنَا
 عَلَيْهِ مِنْ سَوْءٍ قَالَتْ امْرَأَتِ الْعَزِيزِ الثَّنِ حَصْحَصَ الْحَقُّ
 أَنَا رَاوَدْتُهُ عَنْ نَفْسِهِ وَإِنَّهُ لَمِنَ الصَّادِقِينَ ﴿٥١﴾ ذَلِكَ لِيَعْلَمَ
 أَنِّي لَمْ أَخُنْهُ بِالْغَيْبِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي كَيْدَ الْخَائِنِينَ ﴿٥٢﴾

44. “Bunlar, karmakarışık rüyalar. Biz böyle rüyaları yorumlamasını bilemeyiz.” dediler.

45. O iki zindan arkadaşından biri olan ve kurtulan kişi, aradan geçen bunca zamandan sonra hatırlayıp: “Beni gönderin, onun yorumunu getirip size bildirebilirim.”

46. (Yusuf’un yanına gelerek ona) “Yusuf! Ey benim özü sözü doğru arkadaşım! Rüyada yedi semiz ineği yedi zayıf ineğin yemesi ve yedi yeşil başak ile yedi kuru başak görmenin ne anlama geldiğini bize yorumla da, dönüp onlara bildireyim. Ümit ederim ki senin kıymetini anlarlar. 49/15

47. (Yusuf): “Öteden beri yaptığınız gibi yedi sene ekip biçin. Fakat yiyeceğiniz az bir miktar dışında kalan kısmını, başağı sapından ayırmadan depolayın.

48. “Sonra yedi yıllık bir kıtlık dönemi olacak. Bu dönemde tohum olarak bıraktığınız az bir miktar dışında, hepsini tüketirsiniz.”

49. “Bu dönemin ardından, insanların darlıktan kurtulup bolluğa kavuşacakları yağışlı bir dönem gelecek.” dedi.

50. (Yusuf’un bu yorumunu duyunca) Kral: “Onu bana getirin.” dedi. Kral’ın adamı Yusuf’u almaya gelince, Yusuf ona: “Şimdi efendine git ve ona, ‘Vaktiyle ellerini kesen kadınların derdi neymiş?’ bir sor. Elbette Rabbim, onların hilesini çok iyi bilmektedir!” dedi. 12/31-32

51. (Kral kadınları topladı ve onlara): “Bir zamanlar siz Yusuf’dan faydalanmak istediğinizde ondan nasıl bir karşılık gördünüz?” dedi. Kadınlar: “Hâşâ, Allah var biz onun herhangi bir kötülüğüne şahit olmadık.” dediler. O anda Azizin karısı: Artık gerçek ortaya çıktı. Onu koynuma almak isteyen bendim. O, bütün söylediklerinde doğruydu.” 12/23...26

52. “Bu itirafım, kocamın gıyabında ona asla ihanet etmediğimi bilmesi içindir. Zira Allah, hainlerin tuzağını asla başarıya ulaştırmaz.” 12/5-33

وَمَا أُبَرِّئُ نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي ۚ
 إِنَّ رَبِّي غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٥٣﴾ وَقَالَ الْمَلِكُ انْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصُهُ
 لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ ﴿٥٤﴾ قَالَ
 اجْعَلْنِي عَلَى خَزَائِنِ الْأَرْضِ إِنِّي حَفِيظٌ عَلَيْمُ ﴿٥٥﴾ وَكَذَلِكَ
 مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوا مِنْهَا حَيْثُ شَاءَ نُصِيبُ
 بِرَحْمَتِنَا مَنْ نَشَاءُ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٦﴾ وَلَا جُرْ
 الْأَخِرَةَ خَيْرٌ لِلَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿٥٧﴾ وَجَاءَ إِخْوَهُ
 يُوسُفَ فَدَخَلُوا عَلَيْهِ فَعَرَفَهُمْ وَهُمْ لَهُ مُنْكَرُونَ ﴿٥٨﴾ وَلَمَّا
 جَهَّزَهُمْ بِجَهَازِهِمْ قَالَ انْتُونِي بِأَخٍ لَكُمْ مِنْ أَبِيكُمْ أَلا تَرَوْنَ
 أَنِّي أُوفِي الْكَيْلَ وَأَنَا خَيْرُ الْمُنْزِلِينَ ﴿٥٩﴾ فَإِنْ لَمْ تَأْتُونِي
 بِهِ فَلَا كَيْلَ لَكُمْ عِنْدِي وَلَا تَقْرُبُونِ ﴿٦٠﴾ قَالُوا سَنُرَاوِدُ عَنْهُ
 أَبَاهُ وَإِنَّا لَفَاعِلُونَ ﴿٦١﴾ وَقَالَ لِفَتْيَانِهِ اجْعَلُوا بِصَاعَتِهِمْ فِي
 رِحَالِهِمْ لَعَلَّهُمْ يَعْرِفُونَهَا إِذَا انْقَلَبُوا إِلَى أَهْلِهِمْ لَعَلَّهُمْ
 يَرْجِعُونَ ﴿٦٢﴾ فَلَمَّا رَجَعُوا إِلَى أَبِيهِمْ قَالُوا يَا أَبَانَا مُنِعَ
 مِنَّا الْكَيْلُ فَأَرْسِلْ مَعَنَا آخَانًا نَكْتُلْ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ ﴿٦٣﴾

53. “Bununla beraber ben kendimi tamamen temize çıkarmıyorum. Çünkü Rabbimin esirgemesi hariç kişinin benliği sürekli kötülüğü/şehvi arzuları emreder. Doğrusu benim Rabbim eşsiz bir bağışlayıcı ve sonsuz merhamet sahibidir.” 2/168-169, 50/16

54. Bunun üzerine Kral: “O’nu bana getirin; onu kendime özel danışman yapacağım!” dedi. Onunla konuşunca da: “Bundan böyle, senin katımızda saygın bir konumun olacak ve benim güvenilir bir adamım olacaksın.” dedi. 37/105, 77/44

55. “Öyleyse beni, ülkenin hazinelerinden sorumlu bir makama getir. Çünkü ben, hazineyi iyi korur ve mali işleri iyi bilirim.” dedi. 4/58

56. İşte biz böylece ülkede Yusuf’a iktidar imkânını bahsettik ki, orada istediği gibi bir yapı inşa etsin. Zira biz mülkü kullarımızdan dilediğimize veririz ve işlerini doğru yapanların hak ettikleri karşılığı da asla zayi etmeyiz! 27/62

57. Hele bir de ahiret ödülü var ki, inananlar ve sorumlu davrananlar için bu çok daha hayırlıdır. 13/29, 16/97, 39/35

58. Yıllar sonra Yusuf’un kardeşleri (tahıl yardımı alabilmek için Mısır’a) gelip onun huzuruna çıktılar. Yusuf onları tanıdı ama onlar onu tanımadılar! 12/15

59. Yusuf onların yüklerini hazırlatıp gidecekleri sırada: “Bir dahaki gelişinizde bana, baba bir kardeşinizle beraber gelin. Görüyorsunuz ki, ben size tahılı bol bol veriyorum ve sizi en güzel şekilde ağırlıyorum.”

60. “Gelecek seferde onu bana getirmezseniz, ne benden bir ölçek tahıl alabilirsiniz ne de yanıma yaklaşabilirsiniz.”

61. Kardeşleri: “Onu getirmek için babasını ikna etmeye çalışacağız, her halde bunu başarırız.” dediler.

62. Bu arada Yusuf memurlarına: “Onların tahıl için ödedikleri paraları tahıllarının içine koyun. Ailelerine dönünce kendilerine ikramda bulunduğu-muzu anlarlar da, tekrar gelirler.” dedi.

63. Sonunda babalarına döndüklerinde: “Ey babamız! Bir dahaki sefer kardeşimizi de götürmezsek, bize bir ölçek bile tahıl verilmeyecek. Onun için kardeşimizi bizimle beraber Mısır’a gönder de tahıl alabilelim. Emin ol ki onu çok iyi koruyacağız.” dediler.

قَالَ هَلْ أُمْنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَا أَمْنُتُكُمْ عَلَىٰ أَخِيهِ مِنْ
 قَبْلُ ۚ قَالَ اللَّهُ خَيْرٌ حَافِظًا ۖ وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ ﴿٦٤﴾ وَلَمَّا
 فَتَحُوا مَتَاعَهُمْ وَجَدُوا بِضَاعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ ۚ قَالُوا يَا
 أَبَانَا مَا نَبْغِي ۚ هَذِهِ بِضَاعُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا ۖ وَنَمِيرُ أَهْلَنَا
 وَنَحْفَظُ أَخَانَا وَنَزِدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ۚ ذَلِكُ كَيْلُ يَسِيرٍ ﴿٦٥﴾
 قَالَ لَنْ أُرْسِلَهُ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ ۚ لَتَأْتُنَّنِي
 بِهِ إِلَّا أَنْ يُحَاطَ بِكُمْ ۚ فَلَمَّا آتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ اللَّهُ عَلَىٰ مَا
 نَقُولُ وَكِيلٌ ﴿٦٦﴾ وَقَالَ يَا بَنِيَّ لَا تَدْخُلُوا مِنْ بَابٍ وَاحِدٍ
 وَادْخُلُوا مِنْ أَبْوَابٍ مُتَفَرِّقَةٍ ۚ وَمَا أُغْنِي عَنْكُمْ مِنَ اللَّهِ
 مِنْ شَيْءٍ ۚ إِنَّ الْحُكْمَ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
 الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٦٧﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُمْ مَا
 كَانَ يُغْنِي عَنْهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا حَاجَةٌ فِي نَفْسٍ
 يَعْقُوبَ قَضِيهَا ۚ وَإِنَّهُ لَذُو عِلْمٍ لِمَا عَلَّمْنَاهُ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ
 النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٨﴾ وَلَمَّا دَخَلُوا عَلَىٰ يُوسُفَ آوَىٰ إِلَيْهِ
 أَخَاهُ ۚ قَالَ إِنِّي أَنَا أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٦٩﴾

64. Babaları: “Daha önce kardeşiniz Yusuf’u size güvenip emanet ettiğim gibi, şimdi de size güvenip onu mu emanet edeyim? Neyse ki Allah en iyi koruyucu ve merhametlilerin en merhametlisidir.” dedi. 12/7...14

65. Nihayet yüklerini açınca, tahıl karşılığı olarak götürdükleri sermayelerinin kendilerine iade edilmiş olduğunu gördüler: “Ey babamız! Daha başka ne isteyebiliriz ki; işte sermayemiz bile bize iade edilmiş! Bunlarla ailemize tekrar yiyecek alır, kardeşimizi de korur hem de fazladan bir deve yükü daha alırız. Zaten bu getirdiğimiz az bir miktar.” dediler.

66. Babaları: “Hepiniz kuşatılıp saldırıya uğrayarak yok olmadıkça; onu bana getireceğinize dair Allah adına yemin ederek söz vermezseniz, onu sizinle göndermem.” Onlar yemin ederek kesin söz ve-

rince Yakup: “Bu konuştuklarımıza Allah vekildir.” dedi. 4/166, 6/19, 10/61

67. Ve ekledi “Yavrularım, şehre tek bir kapıdan girmeyin Farklı kapılardan girin. Gerçi ne söylersem söyleyeyim, Allah’ın sizinle ilgili takdirine engel olamam. Zira son karar ve hüküm Allah’ındır.¹ Ben yalnız ona güvenir ve dayanırım, güvenmek isteyenlerde yalnızca ona güvenip dayansınlar.” dedi.^{2, 134/26, 82/18-19, 23/159-160, 9/129, 72/22}

68. Onlar babalarının emrettiği gibi girdilerse de, esasen bu Allah’tan gelecek hiçbir şeyi onlardan savamazdı. Sadece Yakup’un temennisi yerine gelmiş oluyordu. Şüphesiz ki Yakup, kendisine öğrettiğimiz ilim sayesinde biliyordu.¹ Fakat insanların çoğu bu gerçeği bilmiyorlar.^{2, 12/96, 216/43, 39/49}

69. Kardeşleri Yusuf’un yanına girdiklerinde, öz kardeşini bağrına bastı ve: “Ben senin kardeşimim, onların yaptıklarına sakın üzülme!” dedi.

فَلَمَّا جَهَّزَهُمْ بِجَهَّازِهِمْ جَعَلَ السَّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ
 ثُمَّ أَدْنَىٰ مُؤَدِّيٰ أَيَّتَٰهَا الْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَارِقُونَ ﴿٧٠﴾
 وَأَقْبَلُوا عَلَيْهِمْ مَاذَا تَفْقِدُونَ ﴿٧١﴾ قَالُوا نَفْقِدُ صُوَاعَ
 الْمَلِكِ وَلِمَن جَاءَ بِهِ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا بِهِ زَعِيمٌ ﴿٧٢﴾
 قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ عَلِمْتُمْ مَا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي الْأَرْضِ وَمَا
 كُنَّا سَارِقِينَ ﴿٧٣﴾ قَالُوا فَمَا جَزَاؤُهُ إِن كُنتُمْ كَاذِبِينَ ﴿٧٤﴾
 قَالُوا جَزَاؤُهُ مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِ فَهُوَ جَزَاؤُهُ كَذٰلِكَ نَجْزِي
 الظَّالِمِينَ ﴿٧٥﴾ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَّتِهِمْ قَبْلَ وِعَاءِ أَخِيهِ ثُمَّ
 اسْتَخْرَجَهَا مِنْ وِعَاءِ أَخِيهِ كَذٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا
 كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ الْمَلِكِ إِلَّا أَن يَشَاءَ اللَّهُ تَرْفَعُ
 دَرَجَاتٍ مِّن نَّشَأٍ وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ﴿٧٦﴾ قَالُوا
 إِن يَسْرِقْ فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَهُ مِن قَبْلُ فَأَسْرَهَا يُوسُفُ فِي
 نَفْسِهِ وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنْتُمْ شَرُّ مَّكَانٍ وَاللَّهُ أَعْلَمُ
 بِمَا تَصِفُونَ ﴿٧٧﴾ قَالُوا يَا أَيُّهَا الْعَزِيزُ إِنَّ لَهُ أَبًا شَيْخًا
 كَبِيرًا فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُ إِنَّا نَرِيكَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٧٨﴾

70. Yusuf onların yüklerini yükletirken, bir su kabını öz kardeşinin yüküne koydurdu. Sonra bir görevli seslendi: "Ey kervancılar, siz hırsızısınız!"

71. Onlara doğru dönerek, "Nedir kaybettiğiniz?" dediler.

72. Görevlilerde: "Kral'ın su tasını kaybettik. Onu kendiliğinden getirene bir deve yükü tahıl verilecek. Ben buna kefilim!" dedi.

73. "Vallahi, biz bu memlekete bozgunculuk yapmak için gelmedik. Siz bunu pekâlâ biliyorsunuz, ayrıca biz hırsız da değiliz." dediler. 2/30, 7/85

74. Görevliler: "Peki yalan söylüyorsanız, hırsızlığın cezası nedir?" dediler. 5/38

75. Onlar, "Hırsızlık malı kimin yükünde bulunursa, ceza olarak o alıkonulur. Biz, zalimleri/hırsızları böyle cezalandırırız." dediler. 5/38

76. Yusuf, önce öteki kardeşlerinin yükünü aradı. Sonra da öz kardeşinin yükünden su kabını çıkart-

tı. Biz Yusuf'a böyle bir plan öğrettik. Allah böyle dilemeseydi, Kral'ın yasasına göre kardeşini alı-koyamazdı. Biz, dilediğimiz kimsenin derecelerini yükseltiriz.¹ Zira her bilgi sahibinin üstünde mutlaka bir bilen vardır.^{2, 16/83, 40/15, 2/1845}

77. Kardeşleri kendi aralarında: "Eğer o çalmışsa şaşırmayız, yıllar önce abisi de çalmıştı zaten." dediler. Yusuf onların bu suçlamalarını sineye çekti, içinde gizledi ve yüzlerine bir şey söylemedi. İçinden, "Siz, çok daha kötü bir durumdasınız, Allah ithamlarınızın asılsız olduğunu biliyor." dedi. 4/81, 10/61

78. Onlar: "Ey değerli yönetici! Onun yaşlı bir babası var, onun yerine bizden birini alıkoy. Biz senin iyiliksever birisi olduğunu görüyoruz." dediler. 2/177, 3/30

قَالَ مَعَاذَ اللَّهِ أَنْ نَأْخُذَ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَاعَنَا عِنْدَهُ إِنَّا إِذًا لَطَالِمُونَ ﴿٧٩﴾ فَلَمَّا اسْتِئْذِنُوا مِنْهُ خَلَصُوا نَجِيًّا قَالَ كَبِيرُهُمْ أَلَمْ تَعْلَمُوا أَنَّ أَبَاكُمْ قَدْ أَخَذَ عَلَيْكُمْ مَوْثِقًا مِنَ اللَّهِ وَمِنْ قَبْلُ مَا فَرَّطْتُمْ فِي يُوسُفَ فَلَنْ أَبْرَحَ الْأَرْضَ حَتَّى يَأْذَنَ لِيَ أَبِي أَوْ يَحْكُمَ اللَّهُ لِيَ وَهُوَ خَيْرُ الْحَاكِمِينَ ﴿٨٠﴾ ارْجِعُوا إِلَى آبَائِكُمْ فَقُولُوا يَا أَبَانَا إِنَّ ابْنَكَ سَرَقَ وَمَا شَهِدْنَا إِلَّا بِمَا عَلَّمَنَا وَمَا كُنَّا لِلْغَيْبِ حَافِظِينَ ﴿٨١﴾ وَسَلِّ الْقَرْيَةَ الَّتِي كُنَّا فِيهَا وَالْعَيْرَ الَّتِي أَقْبَلْنَا فِيهَا وَإِنَّا لَصَادِقُونَ ﴿٨٢﴾ قَالَ بَلْ سَوَّلَتْ لَكُمْ أَنْفُسُكُمْ أَمْرًا فَصَبْرٌ جَمِيلٌ عَسَى اللَّهُ أَنْ يَأْتِيَنِي بِهِمْ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿٨٣﴾ وَتَوَلَّى عَنْهُمْ وَقَالَ يَا أَسْفَى عَلَى يُوسُفَ وَابْيَضَّتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ فَهُوَ كَظِيمٌ ﴿٨٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ تَفْتُوْا تَذْكُرُ يُوسُفَ حَتَّى تَكُونَ حَرَضًا أَوْ تَكُونَ مِنَ الْهَالِكِينَ ﴿٨٥﴾ قَالَ إِنَّمَا أَشْكُوا بَثِّي وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾

79. Yusuf, "Suçsuz birini cezalandırmaktan Allah'a sığınırım! Biz, malımızı kimde bulmuşsak ancak onu alıkoyarız, aksi halde zalimlerden/adaletsiz davrananlardan olmuş oluruz." dedi. 10/109, 16/127

80. Kardeşleri onu kurtarmaktan ümitlerini kesince, kendi aralarında konuşmak için bir kenara çekildiler. Ağabeyleri dedi ki: "Babanızın, Allah'a yemin ettirerek sizden söz aldığını bilmiyor musunuz? Üstelik yıllar önce de Yusuf'a yaptığınız kötülük ortada. Vallahi ben, babam bana dönüş izni verinceye kadar yahut hüküm verenlerin en iyisi olan Allah hakkımdaki hükmünü verinceye kadar buradan ayrılmayacağım." 95/8

81. "Siz dönün, babanıza gidin ve deyin ki, 'Ey babamız! Senin oğlun hırsızlık yapmış, biz sadece görüp bildiğimize şahitlik ettik. Biz bilgimiz dışında olan/gıyabımızda olan bir şeyi de koruyamayız."

82. "Bize inanmıyorsan, bulunduğumuz kasabanın halkına ve beraberinde olduğumuz kervana sor. Biz gerçekten doğru söylüyoruz."

83. Yakup: "Kıskançlık duygularınız belli ki size bu işi yaptırmış. Artık bana düşen güzelce sabretmektir. Belki de Allah, hepsini birden bana getirecektir. Şüphesiz ki O'dur, her şeyi bilen ve her şeyi yerli yerince yapan." dedi. 5/116, 13/24, 39/7

84. Yakup oğullarına arkasını dönüp içine kapandı, "Vah Yusuf'um, vah tasam!" diye için için inledi. Ve bu üzüntüsünden gözlerine ak düştü. Tüm öfkesini ve kederini içine attı. 2/177, 42/37

85. Oğulları: "Baba! Vallahi Yusuf'um diye diye kendini mahvediyorsun. Bu kederinden bir gün yataklara düşeceksin, hatta ölüp gideceksin!" dediler.

86. Yakup, "Ben üzüntü, tasamı sadece Allah'a arz ediyorum ve ben Allah'ın lütfuna dair, sizin bilmediğiniz birçok şey biliyorum." dedi. 12/96

يَا بَنِيَّ اذْهَبُوا فَتَحَسَّسُوا مِنْ يُوسُفَ وَأَخِيهِ
وَلَا تَأْيِسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِنَّهُ لَا يَأْيِسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ
إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ ﴿٨٧﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا عَلَيْهِ قَالُوا يَا
أَيُّهَا الْعَزِيزُ مَسَّنَا وَأَهْلَنَا الضُّرُّ وَجِئْنَا بِبِضَاعَةٍ
مُرْجِيَةٍ قَاوِفْ لَنَا الْكَيْلَ وَتَصَدَّقْ عَلَيْنَا إِنَّ اللَّهَ يَجْزِي
الْمُتَصَدِّقِينَ ﴿٨٨﴾ قَالَ هَلْ عَلِمْتُمْ مَا فَعَلْتُمْ بِيُوسُفَ
وَأَخِيهِ إِذْ أَنْتُمْ جَاهِلُونَ ﴿٨٩﴾ قَالُوا إِنَّكَ لَأَنْتَ يُوسُفُ
قَالَ أَنَا يُوسُفُ وَهَذَا أَخِي قَدْ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْنَا إِنَّهُ مَنْ
يَتَّقِ وَيَصْبِرْ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٩٠﴾
قَالُوا تَاللَّهِ لَقَدْ أَتَرَكْنَا اللَّهَ عَلَيْنَا وَإِنْ كُنَّا لَخَاطِئِينَ ﴿٩١﴾
قَالَ لَا تَثْرِبَ عَلَيْكُمُ الْيَوْمَ يَغْفِرُ اللَّهُ لَكُمْ وَهُوَ أَرْحَمُ
الرَّاحِمِينَ ﴿٩٢﴾ اذْهَبُوا بِقَمِيصِي هَذَا قَالِقُوهُ عَلَى وَجْهِ
أَبِي يَأْتِ بِصِيرًا وَأْتُونِي بِأَهْلِكُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٩٣﴾ وَلَمَّا
فَضَلَتِ الْعِيرُ قَالَ أَبُوهُمْ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَ لَوْلَا أَنْ
تُفَنِّدُونِ ﴿٩٤﴾ قَالُوا تَاللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَالِكَ الْقَدِيمِ ﴿٩٥﴾

87. “Ey Oğullarım! Gidin, Yusuf’u ve kardeşini araştırın. Sakın Allah’ın rahmetinden ümidinizi kesmeyin. Zira kâfirler topluluğundan başkası, Allah’ın rahmetinden ümidini kesmez.” 29/23, 39/53

88. Kardeşleri Yusuf’un yanına girdiklerinde: “Ey Aziz! Biz ve ailemiz sıkıntı ve darlık içindeyiz, üstelik size getirdiğimiz parada çok az bir miktar. Ama sen yine de bize ölçeği dolu dolu ver ve bize fazladan bağışta bulun. Şüphe yok ki Allah, bağışta bulunanları ödüllendirir.” dediler. 3/195, 16/97, 39/34-35

89. Yusuf onlara: “Siz, Yusuf ve kardeşine cahilce neler yaptığınızı hatırlıyorsunuz değil mi?” dedi. 12/9...18

90. Onlar: “Ne! Yoksa sen Yusuf musun?” dediler. O da; “Evet ben Yusuf’um, bu da kardeşim! Gerçekten Allah bize lütufta bulundu. Doğrusu, kim kötülükten sakınır ve sıkıntılara sabrederse, iyi bil-

sin ki Allah böyle güzel işler yapanları mükâfatsız bırakmaz.” dedi. 39/10

91. “Vallahi Allah seni bizden üstün kıldı. Biz gerçekten, çok yanlış işler yapmışız!” dediler. 7/23

92. Yusuf: “Bugün size herhangi bir kınama ve ayıplama yok. Allah sizi bağışlasın; zira O, merhametlilerin en merhametlisidir!” 15/49

93. “Şimdi siz bu gömleğimi götürün, babamın yüzüne sürün; o zaman görmeğe başlar. Sonra da aile fertlerinizin hepsini alıp bana gelin.” dedi. 12/4

94. Kervan Mısır’dan ayrılınca, babaları, “Eğer beni bunaklıkla suçlamazsanız, bir şey söyleyeceğim. Gerçekten ben Yusuf’un kokusunu alıyorum.” dedi.

95. Çevresindekiler: “Vallahi sen, hala eski bunaklığında devam ediyorsun!” dediler.

فَلَمَّا أَنْ جَاءَ الْبَشِيرُ أَلْقِيَهُ عَلَى وَجْهِهِ فَأَرْتَدَّ بِصِيرًا ۖ قَالَ
 أَلَمْ أَقُلْ لَكُمْ إِنِّي أَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٩٦﴾ قَالُوا يَا
 أَبَانَا اسْتَغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا إِنَّا كُنَّا خَاطِئِينَ ﴿٩٧﴾ قَالَ سَوْفَ
 أَسْتَغْفِرُ لَكُمْ رَبِّي إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٩٨﴾ فَلَمَّا دَخَلُوا
 عَلَى يُوسُفَ أَوَى إِلَيْهِ أَبَوَيْهِ وَقَالَ ادْخُلُوا مِصْرَ إِن شَاءَ
 اللَّهُ أَمْنِينَ ﴿٩٩﴾ وَرَفَعَ أَبَوَيْهِ عَلَى الْعَرْشِ وَخَرُّوا لَهُ سُجَّدًا
 وَقَالَ يَا أَبَتِ هَذَا تَأْوِيلُ رُءْيَايَ مِنْ قَبْلُ قَدْ جَعَلَهَا رَبِّي
 حَقًّا وَقَدْ أَحْسَنَ بِي إِذْ أَخْرَجَنِي مِنَ السِّجْنِ وَجَاءَ بِكُم
 مِنَ الْبَدْوِ مِنْ بَعْدِ أَنْ نَزَغَ الشَّيْطَانُ بَيْنِي وَبَيْنَ إِخْوَتِي إِنَّ
 رَبِّي لَطِيفٌ لِمَا يَشَاءُ إِنَّهُ هُوَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ ﴿١٠٠﴾ رَبِّ قَدْ
 آتَيْتَنِي مِنَ الْمُلْكِ وَعَلَّمْتَنِي مِنْ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ فَاطِرَ
 السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَنْتَ وَلِيِّ فِى الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ تَوَفَّنِي
 مُسْلِمًا وَالْحَقِّنِي بِالصَّالِحِينَ ﴿١٠١﴾ ذَلِكَ مِنْ أَنْبَاءِ الْغَيْبِ
 نُوحِيهِ إِلَيْكَ وَمَا كُنْتَ لَدَيْهِمْ إِذْ أَجْمَعُوا أَمْرَهُمْ وَهُمْ
 يَمْكُرُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَا أَكْثَرُ النَّاسِ وَلَوْ حَرَصْتَ بِمُؤْمِنِينَ ﴿١٠٣﴾

96. Nihayet müjdeci gelip gömleği Yakup'un yüzüne sürünce, hemen görmeye başladı. Bunun üzerine: "Ben size, Allah'ın lütfuna dair sizin bilmediğiniz birçok şeyi biliyorum dememiş miydim?" dedi. 12/86

97. Oğulları: "Ey babamız! Günahlarımızın bağışlanması için Allah'tan bizim için af dile; zira biz gerçekten, yanlış işler yaptık." dediler. 3/135, 7/23, 20/82

98. O da: "Rabbimden sizin bağışlanmanız için af dileyeceğim. Şüphesiz ki O evet o'dur, eşsiz bağışlayıcı olan ve sonsuz rahmet kaynağı olan." dedi. 9/99-104, 27/11

99. Yusuf'un huzuruna çıktıklarında o, anne ve babasını bağrına bastı: "Allah'ın izniyle bundan böyle Mısır'da huzur ve güven içinde yaşayın." dedi. 14/41, 27/19

100. Yusuf anne ve babasını makamına çıkartıp, yanına oturttu. Hepsi de rablerine şükür secdesi yaptılar. O zaman Yusuf: "Babacığım! İşte önceden gördüğüm rüyanın yorumu bu! Rabbim onu şimdi gerçekleştirmiş oldu ve Rabbim bana çok iyilikte bulundu. Beni zindandan çıkardı ve şeytan, benimle kardeşlerimin arasını açıp bozduktan sonra da, sizi çölden buraya getirerek bizi kavuşturdu! Gerçekten benim Rabbim, çok lütufkârdır. O, dileğini akıl sır ermez bir şekilde gerçekleştirir. Şüphesiz ki O' dur her şeyi bilen, O'dur her şeyi yerli yerince yapan." dedi. 77/44

101. "Rabbim! Bana güç ve iktidarı sen verdin, rüyaların/olayların altında yatan gerçeği sen öğrettin. Ey gökleri ve yeri eşsiz bir şekilde yaratan! Dünyada ve ahirette benim velim/koruyucum sensin;¹ varlığımı sana adanmış biri olarak benim canımı Müslüman olarak al² ve beni iyilerin arasına dâhil et!"³ 12/257, 7/196, 2/132, 3/102-193, 34/69

102. İşte bunlar, sana vahyettiğimiz gayba dair haberlerdendir. Zira sen, Yusuf'un kardeşleri birleşip hep birlikte tuzaklar kurarlarken yanlarında değildin. 7/101, 11/120, 20/99

103. Hem sen ne kadar çok istersen iste, insanların çoğu yine de iman etmeyecekler! 13/1, 21/6, 28/56

وَمَا تَسْأَلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِلْعَالَمِينَ ﴿١٠٤﴾
 وَكَأَيِّنْ مِنْ آيَةٍ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا وَهُمْ
 عَنْهَا مُعْرِضُونَ ﴿١٠٥﴾ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُمْ بِاللهِ إِلَّا وَهُمْ
 مُشْرِكُونَ ﴿١٠٦﴾ أَفَأَمِنُوا أَنْ تَأْتِيَهُمْ غَاشِيَةٌ مِنْ عَذَابِ اللهِ
 أَوْ تَأْتِيَهُمُ السَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿١٠٧﴾ قُلْ هَذِهِ
 سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي
 وَسُبْحَانَ اللهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿١٠٨﴾ وَمَا أَرْسَلْنَا
 مِنْ قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُوحِيَ إِلَيْهِمْ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى أَفَلَمْ
 يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ
 قَبْلِهِمْ وَلَدَارُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ لِلَّذِينَ اتَّقَوْا أَفَلَا تَعْقِلُونَ ﴿١٠٩﴾
 حَتَّى إِذَا اسْتَيْسَسَ الرُّسُلُ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ قَدْ كُذِّبُوا جَاءَهُمْ
 نَصْرُنَا فَنُجِّى مَنْ نَشَاءُ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ الْقَوْمِ
 الْمُجْرِمِينَ ﴿١١٠﴾ لَقَدْ كَانَ فِي قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِأُولَى
 الْأَلْبَابِ مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَى وَلَكِنْ تَصْدِيقُ الَّذِي بَيْنَ
 يَدَيْهِ وَتَفْصِيلُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿١١١﴾

104. Oysa sen buna karşılık, onlardan herhangi bir ücret de istemiyorsun.¹ Hâlbuki bu Kur'an, bütün toplumlar için bir öğüt ve şeref kaynağıdır.²
¹23/72, 25/57, 34/47, 38/86, ²6/90, 10/57, 68/52

105. Göklerde ve yerde nice mucizeler/ayetler var ki, yanlarından geçip giderler de onlara dönüp bakmazlar bile. 7/185, 10/101, 41/53

106. Nitekim onların çoğu, inançlarına şirk bulaştırmadan Allah'a iman etmezler. 5/49, 6/82, 16/83

107. Şimdi onlar hiç beklemedikleri bir anda kendilerini çepeçevre kuşatacak Allah'ın azabının gelmeyeceğinden yahut kıyametin ansızın gelip başlarına kopmayacağından emin midirler? 7/187, 43/66

108. Onlara de ki: "Ben bilinçli bir şekilde/delille-re dayanarak Allah'a davet ediyorum! Ben ve bana uyanlar aynıyız. İşte bu benim davet metodumdur. Allah sizin yakıştırmalarınızın tümünden münezzehtir, yücedir ve ben de asla ona ortak koşanlardan değilim." 41/33, 42/15

109. Bizim senden önce gönderdiğimiz elçiler, o ülkelerin içinden seçip kendilerine vahyettiğimiz adamlardan başkaları değildi.¹ Şimdi bunlar yeryüzünde gezip dolaşmazlar mı; kendilerinden önce gelip geçmiş toplumların feci akıbetlerini görüp

ibret almazlar mı?² Ahiret yurdu, korunanlar için daha hayırlıdır; hala akıllanmayacaklar mı?³ ¹16/43, 21/7, ²30/9-42, 47/10, ³13/35, 27/89, 28/83

110. O elçiler ümitlerinin son noktasına geldiklerinde ve tam yalanlandıklarına kanaat getirdiklerinde; bizim onlara yardımımız yetişmiş ve bizden umutlarını kesmeyenleri kurtardık. Zira bizim azabımız suça batmış toplumlardan asla geri döndürülemez! 10/103, 30/47, 40/51

111. Andolsun ki, bu elçilerin kıssalarında sağduyu sahipleri için alınacak nice ibretler vardır.¹ Bu Kur'an, Allah adına uydurulmuş bir hadis değildir.² Aksine O; kendinden önceki vahiyleri onaylayan,³ din adına gerekli her şeyi etraflıca açıklayan,⁴ inanıp güvenen bir toplum için bir doğru yol kılavuzu ve bir rahmettir.⁵ ¹17/101, 11/120, 20/99, ²10/37-38, 11/13, 17/88, ³3/3, 4/47, 5/48,

⁴6/38, 16/89, ⁵10/57, 16/64